

VN 26-03-05

Op zoek naar vernedering

Hoe bang moeten we voor ons geheugen zijn wanneer we oud en eenzaam zijn? Die vraag dringt zich op bij het lezen van Rafael Chirbes' novelle *Het schot van de jager*. Aan het woord is een bejaarde weduwnaar die vrijwel helemaal is teruggeworpen op zichzelf. Zijn vrouw en dochter zijn dood, het contact met zijn zoon is moeizaam en met de verzorger die bij hem in huis woont, wisselt hij nauwelijks een woord. De enige met wie hij nog een zekere verwantschap voelt, is zijn kleinzoon.

In deze omstandigheden is leven vooral herinneren geworden. De sporen van het verleden laten zich nu niet meer onderdrukken door de dandrand die zijn leven tot dan toe had bepaald. Zijn vader, een republi-

keinse onderwijzer die na de burgeroorlog een van wrok en vernedering vervuld bestaan leidde, was een schrikbeeld voor hem. Daarom verliet hij zijn geboortestreek en trok naar Madrid, waar hij – mede dankzij de hulp van zijn zwager – fortuin maakte in de *booming business* van de bouw.

Haaks op dit maatschappelijke succes tijdens de Franco-dictatuur staat zijn schrale huwelijk met de dochter van zijn vaders baas. Haar smaak, haar ingetogenheid en haar beschaving: ze zouden nooit de zijne worden. Mede daarom zoekt hij soelaas buiten het huwelijk, waar hij niet alleen ongebreidelde seks vindt maar ook, paradoxaal genoeg, wat hij bij zijn vrouw juist leek te willen ontvluchten: vernederingen. Wanneer zijn buiten-

vrouw haar heil elders zoekt, maakt de roes echter steeds meer plaats voor het ritueel van het kortstondige, inwisselbare genot dat andere vrouwen hem geven.

En zo zijn er nog meer onaangename herinneringen die het op de gemoedrust van de oude man hebben voorzien, zoals de ontdekking van het overspel van zijn echtgenote en de abrupte dood van hun dochter. Je zou daarom denken dat de man zich aan het eind van zijn leven misschien wel even verslagen voelt als zijn vader.

Toch is deze existentiële vernedering maar één kant van de zaak. De oude man blijkt wel degelijk nog in staat om de deur dicht te houden voor ongewenste herinneringen. Zo wordt niet duidelijk wat de precieze toedracht van de dood van zijn dochter

was. En zo vraag je je af of de band met zijn zwager zuiver opportunistisch was of dat er sprake was van echte vriendschap. En speelden daarin misschien ook homoseksuele gevoelens een rol, zoals hij die ook lijkt te hebben aanzien van zijn verzorger?

Dit soort grijze plekken geven *Het schot van de jager* niet alleen een mooie suggestieve lading, maar ze vormen met elkaar ook een klein monument voor ons selectieve geheugen. Ook wanneer we oud en eenzaam zijn, blijft het ons naar vermogen trouw.

Maarten Steenmeijer

Rafael Chirbes, 'Het schot van de jager', vertaling Eugenie Schoolderman, Menken Kasander & Wigman; 129 p., € 19,50